

Vlaamse Dienst voor het Katholiek Volwassenenonderwijs
VDKVO
Guimardstraat 1
1040 BRUSSEL

Leerplan

AFDELING

KANT - Doorlopende draden

BSO 3

Modulair

STUDIEGEBIED

KANT

01-02/361/V

Februari 2002

1 Beginsituatie en toelatingsvoorwaarden

Om als regelmatige cursist toegelaten te worden moet de cursist voldaan hebben aan de voltijdse leerplicht en ingeschreven zijn alvorens 1/3^e van de duur van de module voorbij is.

2 Algemene doelstelling - situering

Achtereenvolgens komen aan bod: de doelomschrijving van de opleiding, de definiëring van de modules, de definiëring van de specifieke doelstellingen en de sleutelvaardigheden, het aantal lestijden, het leertraject en de concordantie met de graden/niveaus van het secundair onderwijs.

- De opleiding 'Kant - Doorlopende draden' dient gesitueerd te worden binnen het studiegebied 'Kant'. Deze opleiding komt tegemoet aan de opdracht van het onderwijs voor sociale promotie om de cursist kennis, vaardigheden en attitudes bij te brengen voor het functioneren in de maatschappij en voor de uitoefening van een beroep.
In de opleiding 'Kant - Doorlopende draden' worden de cursist technieken aangeleerd met betrekking tot diverse kantsoorten met name Stropkant, Vlaanderse kant, Parijse kant, Cluny kant, Tule kant, Valenciennes kant, Nieuwe kantsoorten, Binche kant en Mechelse kant. Bij kloskant met doorlopende draden worden alle draden bovenaan het werk bevestigd. De draden worden geheel het werk door gebruikt, zowel voor volwerk als voor grondwerk. Er wordt meestal met hetzelfde aantal draden begonnen en geëindigd
Na het beëindigen van deze opleiding kan de cursist:
 - de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
 - een eenvoudig ontwerp maken,
 - zelfstandig een Stropkant, Vlaanderse kant, Parijse kant, Cluny kant, Tule kant, Valenciennes kant, Nieuwe kantsoorten, Binche kant en Mechelse kant klossen.
- De opleiding 'Kant - Doorlopende draden' bestaat uit 11 modules. Elke module heeft een code (zie bijlage 2). De modules zijn: "Stropkant basis" (160 Lt), "Stropkant 2" (80 Lt), "Vlaanderse kant" (80 Lt), "Parijse kant" (80 Lt), "Cluny kant" (80 Lt), "Tule kant" (80 Lt), "Valenciennes kant" (80 Lt), "Nieuwe kantsoorten" (80Lt), "Kant vervolmaking" (80Lt), "Binche kant" (160 Lt) en "Mechelse kant" (80 Lt). De totale opleidingsduur omvat dus 1040 Lt.

Organisatorisch zal dat in de meeste gevallen betekenen: hetzij één avond/week van 4 Lt op jaarbasis, hetzij twee avonden/week van 4 Lt op semesteriële basis, hetzij vier avonden/week van 4 Lt op trimesteriële basis. Aangezien de instapdatum van overheidswege niet wordt vastgelegd is een nog meer flexibele organisatie mogelijk.

Inhoudelijk is elke module een op zichzelf staand geheel van specifieke doelstellingen. In elke module worden met diverse materialen technieken en vaardigheden aangeleerd en ingeoeffend middels een aantal werkstukken. De modules zijn geformuleerd voor de meest courante kantsoorten. Daarnaast zijn er een aantal modules geformuleerd los van een bepaalde kantsoort. Hiermee wordt het mogelijk soepel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en vraaggestuurd te werken

- Een specifieke doelstelling is een cognitieve, psychomotorische of affectieve vaardigheid. Als uitgangspunt voor de specifieke doelstellingen werden de leerplannen van de desbetreffende afdelingen genomen. Voor het formuleren van de specifieke doelstellingen werden de volgende criteria gehanteerd.
Een specifieke doelstelling moet
 - concreet,
 - operationeel en
 - controleerbaar zijn.
 Binnen deze criteria zijn ze voldoende generisch geformuleerd dat ze de leerplanmaker c.q. lesgever voldoende ruimte laten om de onderwijspraktijk zinvol in te vullen.

Alle specifieke doelstellingen zijn geformuleerd in termen van vaardigheden (cognitief, psychomotorisch of affectief). Taalkundig werden specifieke doelstellingen als volgt geformuleerd: "De cursist kan / inhoud / context (indien nodig) / één of meer operationele werkwoorden".
 BV. De cursist kan / een ontwerptekening / maken.

Aan elke module zijn een aantal sleutelvaardigheden gelinkt. Dit zijn brede vaardigheden die in de eerste plaats rechtstreeks verband houden met de handelingsvaardigheden zoals beschreven in de specifieke doelstellingen, maar daarnaast ook mogelijkheid tot transfer bieden en algemeen persoonsvormend zijn. Elke sleutelvaardigheid is contextueel omschreven. Door aandacht te besteden aan de sleutelvaardigheden wordt tegemoet gekomen aan maatschappelijke en persoonsvormende doelstellingen.

- Het leertraject omvat 11 modules. Na het volgen van de module "Stropkant basis" kunnen de modules "Stropkant 2", "Vlaanderse kant", "Parijse kant", "Cluny kant", "Tule kant", "Valenciennes kant" en "Nieuwe kantsoorten" parallel gevolgd worden. De modules "Binche kant" en "Mechelse kant" kunnen maar gevolgd worden na de modules "Vlaanderse kant" en "Parijse kant". De module "Kant vervolmaking" kan gevolgd worden na ofwel "Vlaanderse kant", ofwel "Parijse kant", ofwel "Cluny kant", ofwel "Tule kant", ofwel "Valenciennes kant", ofwel "Nieuwe kantsoorten". Door de concrete, specifieke en operationele formulering van de specifieke doelstellingen zijn in- en uitstapniveau duidelijk omschreven zodat zowel onderwijsvrager als -verstrekker het leertraject optimaal kan hanteren. Cursisten die bepaalde vaardigheden op een bepaald niveau verworven hebben, kunnen dus een kortere leerweg volgen. Flexibilisering van het aanbod is hiermee ook op inhoudelijke basis zonder meer mogelijk.
- De opleiding is volledig gesitueerd in de derde graad BSO.

3 Opleiding

3.1 Naam van de opleiding

Kant - Doorlopende draden (OKADD)

3.2 Plaats van de opleiding in het studiegebied

Opleidingen	Code	Relatie
Kant – Afgeknoopte draden	OKAAD	
Kant - Doorlopende draden	OKADD	X

3.3 Studieduur

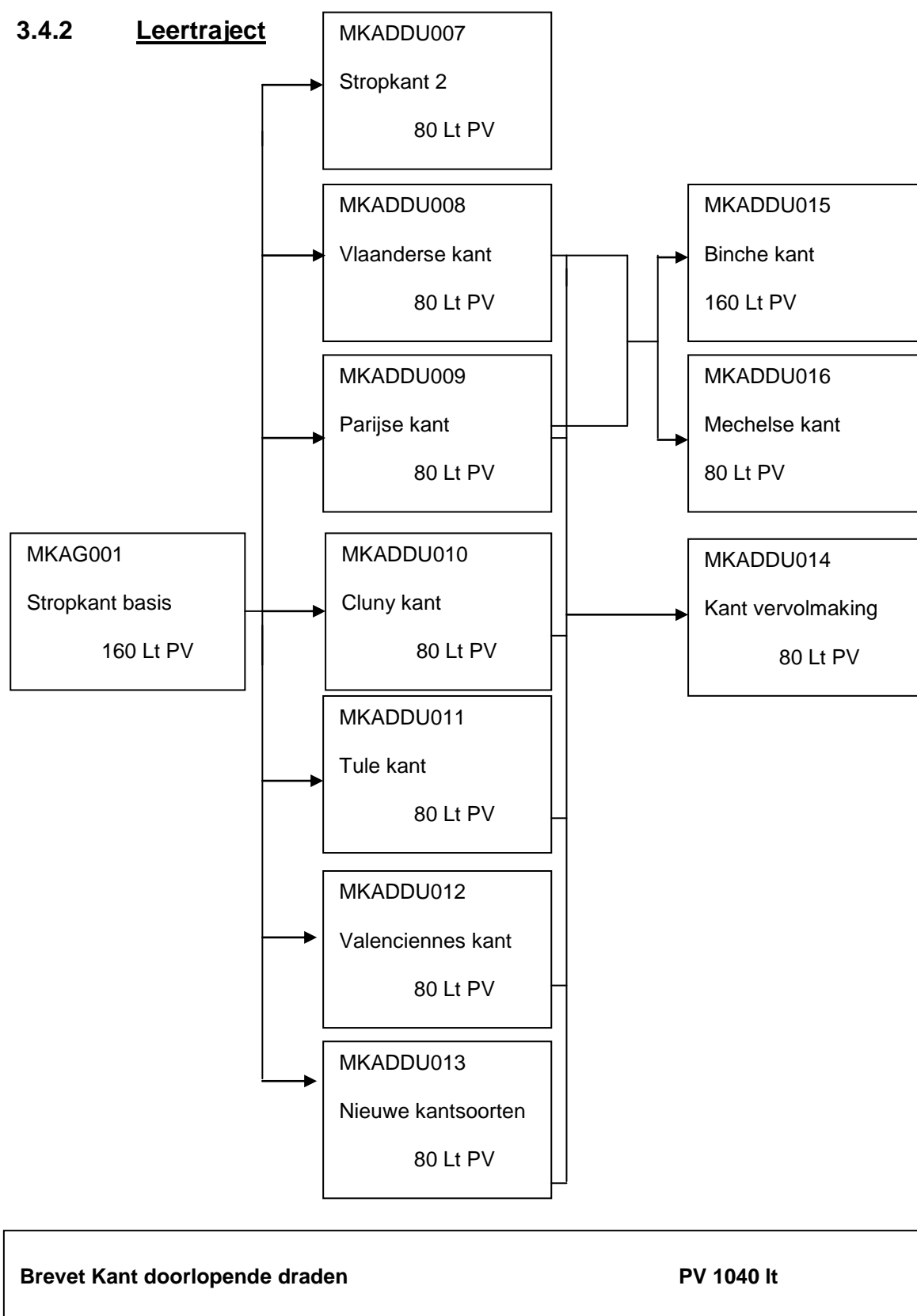
1040 Lt PV

3.4 Modules en leertraject

3.4.1 Modules

Naam	Aantal Lt PV	Code
Stropkant basis	160	MKAG001
Stropkant 2	80	MKADDDU007
Vlaanderse kant	80	MKADDDU008
Parijse kant	80	MKADDDU009
Cluny kant	80	MKADDDU010
Tule kant	80	MKADDDU011
Valenciennes kant	80	MKADDDU012
Nieuwe kantsoorten	80	MKADDDU013
Kant vervolmaking	80	MKADDDU014
Binche kant	160	MKADDDU015
Mechelse kant	80	MKADDDU016

3.4.2 Leertraject

4 Modules

4.1 Module Stropkant basis

4.1.1 Situering van de module in de opleiding

De module “Stropkant basis” situeert zich in het begin van de opleiding kant. In deze module worden de basistechnieken van het kantklossen aangeleerd, uitgewerkt en toegepast.

De cursist neemt kennis van de elementaire begrippen van het kantklossen.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist:

- de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
- een eenvoudig ontwerp maken,
- de elementaire klostechnieken uitvoeren en eenvoudige stropkanten klossen.

4.1.2 Instapvereisten

- **Inhoudelijke vereisten:**

Er zijn geen inhoudelijke vereisten.

- **Verplichte voorafgaande modules**

Er zijn geen voorafgaande modules.

4.1.3 Studieduur

160 Lt PV

4.1.4 Specifieke doelstellingen/leerinhouden

Module Stropkant basis
De cursist kan
<ul style="list-style-type: none"> • de kantsort in de tijd situeren;
<ul style="list-style-type: none"> • de kantsort ontleden;
<ul style="list-style-type: none"> • de materialen benoemen en juist gebruiken;
<ul style="list-style-type: none"> • voorbereidend werk in een logische volgorde uitvoeren;
<ul style="list-style-type: none"> • de volgende basisslagen vlot en met een behoorlijke kwaliteit klossen met name <ul style="list-style-type: none"> ➤ linnenslag, ➤ halve slag en ➤ gewrongen slag;
<ul style="list-style-type: none"> • diverse stropkanttechnieken uitvoeren met name <ul style="list-style-type: none"> ➤ verbindingen tussen grond, volwerk en zelfkant, ➤ volwerk, ➤ eenvoudige tralies, ➤ samengestelde tralies, ➤ versieringen en ➤ randen;
<ul style="list-style-type: none"> • eenvoudige kanten met voorgenoemde technieken maken;
<ul style="list-style-type: none"> • elementaire vaktermen beheersen en toepassen;
<ul style="list-style-type: none"> • de aangeleerde stropkanttechnieken herkennen en benoemen;
<ul style="list-style-type: none"> • eenvoudige stropkanten zelfstandig opzetten en afzetten;

• een technische tekening correct kleuren, gebruiken en uitvoeren;
• een eenvoudig ontwerp maken;
• een correcte houding aannemen bij het werk;
• fouten herkennen en verbeteren;
• kant afwerken en presenteren.

4.1.5 Sleutelvaardigheden

Sleutelvaardigheid	Indicatief voorbeeld
Creativiteit	Een patroon naar eigen inzicht uitvoeren.
Doorzettingsvermogen	Bij het aanleren van bepaalde technieken eventueel herhaaldelijk opnieuw beginnen en volhouden tot het gewenste resultaat bereikt wordt.
Een werkplan kunnen maken	Beslissen in welke werkvolgorde men bepaalde technieken moet aanwenden.
Leergierigheid	Belangstelling en interesse tonen om nieuwe technieken aan te leren.
Zelfstandigheid	Zonder hulp of toezicht thuis de opgelegde taken afwerken.
Zin voor esthetiek	Esthetische overwegingen laten meespelen bij het uitvoeren van het werkstuk.

4.2 Module Stropkant 2

4.2.1 Situering van de module in de opleiding

In de module “Stropkant 2” worden de stropkanttechnieken verder uitgewerkt en toegepast. De cursist leert gevorderde stropkanttechnieken toepassen.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist

- zelfstandig een stropkant klossen,
- een eenvoudig ontwerp maken en uitvoeren,
- een technische tekening lezen en uitvoeren.

4.2.2 Instapvereisten

- **Inhoudelijke vereisten:**

De cursist kan:

- de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
- een eenvoudig ontwerp maken,
- de elementaire klostechnieken uitvoeren en eenvoudige stropkanten klossen.

- **Verplichte voorafgaande modules**

‘Stropkant basis’.

4.2.3 Studieduur

80 Lt PV

4.2.4 Specifieke doelstellingen/leerinhouden

Module Stropkant 2
De cursist kan
• de kantsoort in de tijd situeren;
• de kantsoort ontleden;
• de materialen benoemen en juist gebruiken;
• voorbereidend werk in een logische volgorde uitvoeren;
• diverse stropkanttechnieken uitvoeren met name <ul style="list-style-type: none"> ➤ verbindingen tussen grond, volwerk en zelfkanten; ➤ volwerk, ➤ samengestelde tralies, ➤ kunstslagen, ➤ versieringen, ➤ randen en ➤ afwerkingstechnieken;
• kant maken met voorgenoemde technieken;
• vaktermen beheersen en toepassen;
• de aangeleerde stropkanttechnieken herkennen en benoemen;
• stropkant zelfstandig opzetten en afzetten;
• een technische tekening correct kleuren, gebruiken en uitvoeren;
• een eenvoudig ontwerp maken en uitvoeren;
• een correcte houding aannemen bij het werk;
• fouten herkennen en verbeteren;

- kant afwerken en presenteren.

4.2.5 Sleutelvaardigheden

Sleutelvaardigheid	Indicatief voorbeeld
Creativiteit	Persoonlijk ideeën naar voor brengen en oplossingen bedenken om een ontwerp uit te voeren.
Doorzettingsvermogen	Bij het aanleren van bepaalde technieken eventueel herhaaldelijk opnieuw beginnen en volhouden tot het gewenste resultaat bereikt wordt.
Een werkplan kunnen maken	Beslissen in welke werkvolgorde men bepaalde technieken moet aanwenden.
Kwaliteitsbewustzijn	Het verkregen resultaat beoordelen m.b.t. ontwerp, gebruikte materialen, techniek, kleur en afwerking.
Leergierigheid	Belangstelling en interesse tonen om nieuwe technieken aan te leren.
Zelfstandigheid	Zonder hulp of toezicht thuis de opgelegde taken afwerken.
Zin voor esthetiek	Esthetische overwegingen laten meespelen bij het uitvoeren van het werkstuk.

4.3 Module Vlaanderse kant

4.3.1 Situering van de module in de opleiding

In de module “Vlaanderse kant” worden de basistechnieken van de Vlaanderse kant aangeleerd en toegepast.

De cursist maakt kennis met de grondbeginselen en de basistechnieken voor de uitvoering van Vlaanderse kant.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist

- zelfstandig een Vlaanderse kant klossen,
- een eenvoudig ontwerp maken,
- een technische tekening lezen en uitvoeren.

4.3.2 In stapvereisten

- **Inhoudelijke vereisten:**

De cursist kant:

- de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
- de elementaire klostechnieken uitvoeren en eenvoudige stropkanten klossen.

- **Verplichte voorafgaande modules:**

‘Stropkant basis’

4.3.3 Studieduur

80 Lt PV

4.3.4 Specifieke doelstellingen/leerinhouden

Module Vlaanderse kant
De cursist kan
<ul style="list-style-type: none"> • de kantsort in de tijd situeren;
<ul style="list-style-type: none"> • de kantsort ontleden;
<ul style="list-style-type: none"> • de materialen benoemen en juist gebruiken;
<ul style="list-style-type: none"> • voorbereidend werk in een logische volgorde uitvoeren;
<ul style="list-style-type: none"> • basistechnieken van de Vlaanderse kant uitvoeren met name <ul style="list-style-type: none"> ➤ verbindingen tussen grond, volwerk en zelfkanten; ➤ volwerk, ➤ extra-paren in- en uitleggen, ➤ Vlaanderse tralie en variaties, ➤ versieringen en ➤ afwerkingstechnieken;
<ul style="list-style-type: none"> • kant met voorgenoemde technieken maken;
<ul style="list-style-type: none"> • vaktermen beheersen en toepassen;
<ul style="list-style-type: none"> • de aangeleerde Vlaanderse kanttechnieken herkennen en benoemen;
<ul style="list-style-type: none"> • Vlaanderse kant zelfstandig opzetten en afzetten;
<ul style="list-style-type: none"> • een technische tekening correct kleuren, gebruiken en uitvoeren;
<ul style="list-style-type: none"> • een eenvoudig ontwerp maken;
<ul style="list-style-type: none"> • een correcte houding aannemen bij het werk;

• fouten herkennen en verbeteren;
• kant afwerken en presenteren.

4.3.5 **Sleutelvaardigheden**

Sleutelvaardigheid	Indicatief voorbeeld
Creativiteit	Persoonlijk ideeën en oplossingen bedenken om een ontwerp te maken.
Doorzettingsvermogen	Bij het aanleren van bepaalde technieken eventueel herhaaldelijk opnieuw beginnen en volhouden tot het gewenste resultaat bereikt wordt.
Een werkplan kunnen maken	Beslissen in welke werkvolgorde men bepaalde technieken moet aanwenden.
Kwaliteitsbewustzijn	Het verkregen resultaat beoordelen m.b.t. ontwerp, gebruikte materialen, techniek, kleur en afwerking.
Leergierigheid	Belangstelling en interesse tonen om nieuwe technieken aan te leren.
Zelfstandigheid	Zonder hulp of toezicht thuis de opgelegde taken afwerken.
Zin voor esthetiek	Esthetische overwegingen laten meespelen bij het uitvoeren van het werkstuk.

4.4 Module Parijse kant

4.4.1 Situering van de module in de opleiding

In de module "Parijse kant" worden de basistechnieken van de Parijse kant aangeleerd en toegepast. De cursist maakt kennis met de grondbeginselen en de basistechnieken voor de uitvoering van Parijse kant.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist

- zelfstandig een Parijse kant klossen en
- een eenvoudig ontwerp maken.,
- een technische tekening lezen en uitvoeren.

4.4.2 Instapvereisten

- **Inhoudelijke vereisten:**

De cursist kan:

- de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
- de elementaire klostechnieken uitvoeren en eenvoudige stropkanten klossen.

- **Verplichte voorafgaande modules**

'Stropkant basis'

4.4.3 Studieduur

80 Lt PV

4.4.4 Specifieke doelstellingen/leerinhouden

Module Parijse kant
De cursist kan
• de kantsoort in de tijd situeren;
• de kantsoort ontleden;
• de materialen benoemen en juist gebruiken;
• voorbereidend werk in een logische volgorde uitvoeren;
• basistechnieken van Parijse kant uitvoeren met name <ul style="list-style-type: none"> ➤ Parijse tralie, ➤ verbindingen tussen grond, volwerk en zelfkanten; ➤ volwerk, ➤ extra-paren in- en uitleggen, ➤ versieringen en ➤ afwerkingstechnieken;
• kant met voorgenoemde technieken maken;
• vaktermen beheersen en toepassen;
• de aangeleerde Parijse kanttechnieken herkennen en benoemen;
• Parijse kant zelfstandig opzetten en afzetten;
• een technische tekening correct kleuren, gebruiken en uitvoeren;
• een eenvoudig ontwerp maken;
• een correcte houding aannemen bij het werk;
• fouten herkennen en verbeteren;
• kant afwerken en presenteren.

4.4.5 Sleutelvaardigheden

Sleutelvaardigheid	Indicatief voorbeeld
Creativiteit	Persoonlijk ideeën en oplossingen bedenken om een ontwerp te maken.
Doorzettingsvermogen	Bij het aanleren van bepaalde technieken eventueel herhaaldelijk opnieuw beginnen en volhouden tot het gewenste resultaat bereikt wordt.
Een werkplan kunnen maken	Beslissen in welke werkvolgorde men bepaalde technieken moet aanwenden.
Kwaliteitsbewustzijn	Het verkregen resultaat beoordelen m.b.t. ontwerp, gebruikte materialen, techniek, kleur en afwerking.
Leergierigheid	Belangstelling en interesse tonen om nieuwe technieken aan te leren.
Zelfstandigheid	Zonder hulp of toezicht thuis de opgelegde taken afwerken.
Zin voor esthetiek	Esthetische overwegingen laten meespelen bij het uitvoeren van het werkstuk.

4.5 Module Cluny kant

4.5.1 Situering van de module in de opleiding

In de module “Cluny kant” worden de basistechnieken van de Cluny kant aangeleerd en toegepast. De cursist maakt kennis met de grondbeginselen en de basistechnieken voor de uitvoering van Cluny kant.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist

- zelfstandig een Cluny kant klossen,
- een eenvoudig ontwerp maken,
- een technische tekening lezen en uitvoeren.

4.5.2 Instapvereisten

Inhoudelijke vereisten:

De cursist kant:

- de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
- de elementaire klostechnieken uitvoeren en eenvoudige stropkanten klossen.

- **Verplichte voorafgaande modules**

‘Stropkant basis’

4.5.3 Studieduur

80Lt PV

4.5.4 Specifieke doelstellingen/leerinhouden

Module Cluny kant
De cursist kan
<ul style="list-style-type: none"> • de kantsort in de tijd situeren;
<ul style="list-style-type: none"> • de kantsort ontleden;
<ul style="list-style-type: none"> • de materialen benoemen en juist gebruiken;
<ul style="list-style-type: none"> • voorbereidend werk in een logische volgorde uitvoeren;
<ul style="list-style-type: none"> • basistechnieken van Cluny kant uitvoeren met name <ul style="list-style-type: none"> ➤ verbindingen tussen grond, volwerk en zelfkanten; ➤ volwerk, ➤ vlechten ➤ Venetiaanse vlechten ➤ Kunstslagen ➤ Verbindingen ➤ versieringen en ➤ afwerkingstechnieken;
<ul style="list-style-type: none"> • kant met voorgenoemde technieken maken;
<ul style="list-style-type: none"> • vaktermen beheersen en toepassen;
<ul style="list-style-type: none"> • de aangeleerde Cluny kantechnieken herkennen en benoemen;
<ul style="list-style-type: none"> • Cluny kant zelfstandig opzetten en afzetten;
<ul style="list-style-type: none"> • een technische tekening correct kleuren, gebruiken en uitvoeren;
<ul style="list-style-type: none"> • een eenvoudig ontwerp maken;
<ul style="list-style-type: none"> • een correcte houding aannemen bij het werk;

• fouten herkennen en verbeteren;
• kant afwerken en presenteren.

4.5.5 Sleutelvaardigheden

Sleutelvaardigheid	Indicatief voorbeeld
Creativiteit	Persoonlijk ideeën en oplossingen bedenken om een ontwerp te maken.
Doorzettingsvermogen	Bij het aanleren van bepaalde technieken eventueel herhaaldelijk opnieuw beginnen en volhouden tot het gewenste resultaat bereikt wordt.
Een werkplan kunnen maken	Beslissen in welke werkvolgorde men bepaalde technieken moet aanwenden.
Kwaliteitsbewustzijn	Het verkregen resultaat beoordelen m.b.t. ontwerp, gebruikte materialen, techniek, kleur en afwerking.
Leergierigheid	Belangstelling en interesse tonen om nieuwe technieken aan te leren.
Zelfstandigheid	Zonder hulp of toezicht thuis de opgelegde taken afwerken.
Zin voor esthetiek	Esthetische overwegingen laten meespelen bij het uitvoeren van het werkstuk.

4.6 Module Tule kant

4.6.1 Situering van de module in de opleiding

In de module “Tule kant” worden de basistechnieken van de Tule kant aangeleerd en toegepast. De cursist maakt kennis met de grondbeginselen en de basistechnieken voor de uitvoering van Tule kant.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist

- zelfstandig een Tule kant klossen,
- een eenvoudig ontwerp maken,
- een technische tekening lezen en uitvoeren.

4.6.2 Instapvereisten

- **Inhoudelijke vereisten:**

De cursist kan:

- de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
- de elementaire klostechnieken uitvoeren en eenvoudige stropkanten klossen.

- **Verplichte voorafgaande modules**

‘Stropkant basis’

4.6.3 Studieduur

80 Lt PV

4.6.4 Specifieke doelstellingen/leerinhouden

Module Tule kant
De cursist kan
• de kantsoort in de tijd situeren;
• de kantsoort ontleden;
• de materialen benoemen en juist gebruiken;
• voorbereidend werk in een logische volgorde uitvoeren;
• basistechnieken van Tule kant uitvoeren met name <ul style="list-style-type: none"> ➢ Tule gronden, ➢ verbindingen tussen grond, volwerk en zelfkanten; ➢ volwerk, ➢ extra-paren in- en uitleggen, ➢ samengestelde tralies, ➢ vierkante kunstslagen ➢ versieringen en ➢ afwerkingstechnieken;
• kant met voorgenoemde technieken maken;
• vaktermen beheersen en toepassen;
• de aangeleerde Tule kanttechnieken herkennen en benoemen;
• Tule kant zelfstandig opzetten en afzetten;
• een technische tekening correct kleuren, gebruiken en uitvoeren;
• een eenvoudig ontwerp maken;
• een correcte houding aannemen bij het werk;

• fouten herkennen en verbeteren;
• kant afwerken en presenteren.

4.6.5 **Sleutelvaardigheden**

Sleutelvaardigheid	Indicatief voorbeeld
Creativiteit	Persoonlijk ideeën en oplossingen bedenken om een ontwerp te maken.
Doorzettingsvermogen	Bij het aanleren van bepaalde technieken eventueel herhaaldelijk opnieuw beginnen en volhouden tot het gewenste resultaat bereikt wordt.
Een werkplan kunnen maken	Beslissen in welke werkvolgorde men bepaalde technieken moet aanwenden.
Kwaliteitsbewustzijn	Het verkregen resultaat beoordelen m.b.t. ontwerp, gebruikte materialen, techniek, kleur en afwerking.
Leergierigheid	Belangstelling en interesse tonen om nieuwe technieken aan te leren.
Zelfstandigheid	Zonder hulp of toezicht thuis de opgelegde taken afwerken.
Zin voor esthetiek	Esthetische overwegingen laten meespelen bij het uitvoeren van het werkstuk.

4.7 Module Valenciennes kant

4.7.1 Situering van de module in de opleiding

In de module “Valenciennes kant” worden de basistechnieken van de Valenciennes kant aangeleerd en toegepast.

De cursist maakt kennis met de grondbeginselen en de basistechnieken voor de uitvoering van Valenciennes kant.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist

- zelfstandig een Valenciennes kant klossen,
- een eenvoudig ontwerp maken,
- een technische tekening lezen en uitvoeren.

4.7.2 In stapvereisten

- **Inhoudelijke vereisten:**

De cursist kan:

- de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
- de elementaire klostechnieken uitvoeren en eenvoudige stropkanten klossen.

- **Verplichte voorafgaande modules**

‘Stropkant basis’

4.7.3 Studieduur

80 Lt PV

4.7.4 Specifieke doelstellingen/leerinhouden

Module Valenciennes kant
De cursist kan
• de kantsoort in de tijd situeren;
• de kantsoort ontleden;
• de materialen benoemen en juist gebruiken;
• voorbereidend werk in een logische volgorde uitvoeren;
• basistechnieken van Valenciennes kant uitvoeren met name <ul style="list-style-type: none"> ➤ verbindingen tussen grond, volwerk en zelfkanten; ➤ volwerk, ➤ extra-paren in- en uitleggen, ➤ Valenciennes tralies; ➤ versieringen en ➤ afwerkingstechnieken;
• kant met voorgenoemde technieken maken;
• vaktermen beheersen en toepassen;
• de aangeleerde Valenciennes kanttechnieken herkennen en benoemen;
• Valenciennes kant zelfstandig opzetten en afzetten;
• een technische tekening correct kleuren, gebruiken en uitvoeren;
• een eenvoudig ontwerp maken;
• een correcte houding aannemen bij het werk;
• fouten herkennen en verbeteren;

- kant afwerken en presenteren.

4.7.5 Sleutelvaardigheden

Sleutelvaardigheid	Indicatief voorbeeld
Creativiteit	Persoonlijk ideeën en oplossingen bedenken om een ontwerp te maken.
Doorzettingsvermogen	Bij het aanleren van bepaalde technieken eventueel herhaaldelijk opnieuw beginnen en volhouden tot het gewenste resultaat bereikt wordt.
Een werkplan kunnen maken	Beslissen in welke werkvolgorde men bepaalde technieken moet aanwenden.
Kwaliteitsbewustzijn	Het verkregen resultaat beoordelen m.b.t. ontwerp, gebruikte materialen, techniek, kleur en afwerking.
Leergierigheid	Belangstelling en interesse tonen om nieuwe technieken aan te leren.
Zelfstandigheid	Zonder hulp of toezicht thuis de opgelegde taken afwerken.
Zin voor esthetiek	Esthetische overwegingen laten meespelen bij het uitvoeren van het werkstuk.

4.8 Module Nieuwe kantsoorten

4.8.1 Situering van de module in de opleiding

In de module “Nieuwe kantsoorten” worden diverse technieken van fijne kanten aangeleerd en toegepast.

De cursist maakt kennis met diverse technieken voor de uitvoering van fijne kanten.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist

- zelfstandig een fijne kant klossen;
- een eenvoudig ontwerp maken,
- een technische tekening lezen en uitvoeren.

4.8.2 Instapvereisten

- **Inhoudelijke vereisten:**

De cursist kan:

- de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
- de elementaire klostechnieken uitvoeren en eenvoudige stropkanten klossen.

- **Verplichte voorafgaande modules**

‘Stropkant basis’

4.8.3 Studieduur

80 Lt PV

4.8.4 Specifieke doelstellingen/leerinhouden

Module Nieuwe kantsoorten
De cursist kan
• de kantsoort in de tijd situeren;
• de kantsoort ontleden;
• de materialen benoemen en juist gebruiken;
• voorbereidend werk in een logische volgorde uitvoeren;
• diverse fijne kanttechnieken uitvoeren met name <ul style="list-style-type: none"> ➤ gronden; ➤ verbindingen tussen grond, volwerk en zelfkanten; ➤ volwerk, ➤ extra-paren in- en uitleggen ➤ versieringen en ➤ afwerkingstechnieken;
• kant met voorgenoemde technieken maken;
• vaktermen beheersen en toepassen;
• de aangeleerde fijne kanttechnieken herkennen en benoemen;
• fijne kant zelfstandig opzetten en afzetten;
• een technische tekening correct kleuren, gebruiken en uitvoeren;
• een eenvoudig ontwerp maken;
• een correcte houding aannemen bij het werk;
• fouten herkennen en verbeteren;

- kant afwerken en presenteren.

4.8.5 Sleutelvaardigheden

Sleutelvaardigheid	Indicatief voorbeeld
Creativiteit	Persoonlijk ideeën en oplossingen bedenken om een ontwerp te maken.
Doorzettingsvermogen	Bij het aanleren van bepaalde technieken, ondanks de moeilijkheidsgraad, eventueel herhaaldelijk opnieuw beginnen en volhouden tot het gewenste resultaat bereikt wordt.
Een werkplan kunnen maken	Beslissen in welke werkvolgorde men bepaalde technieken moet aanwenden.
Kwaliteitsbewustzijn	Het verkregen resultaat beoordelen m.b.t. ontwerp, gebruikte materialen, techniek, kleur en afwerking.
Leergierigheid	Belangstelling en interesse tonen om nieuwe technieken aan te leren.
Zelfstandigheid	Zonder hulp of toezicht thuis de opgelegde taken afwerken.
Zin voor esthetiek	Esthetische overwegingen laten meespelen bij het uitvoeren van het werkstuk.

4.9 Module Kant vervolmaking

4.9.1 Situering van de module in de opleiding

De module “Kant vervolmaking” situeert zich op het einde van de opleiding doorlopende draden. In deze module worden diverse technieken van fijne kanten verder aangeleerd en toegepast. Bij het beëindigen van deze module kan de cursist

- zelfstandig een fijne kant klossen onder meer Vlaanderse, Parijse, Cluny, Tule, Valenciennes en nieuwe kantsoorten,
- een ontwerp maken.

4.9.2 Instapvereisten

- **Inhoudelijke vereisten:**

De cursist kan:

- de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
- één van volgende kantsoorten klossen: Vlaanderse kant, Parijse kant, Cluny kant, Tule kant, Valenciennes, Nieuwe kantsoorten.
- een technische tekening lezen en uitvoeren.

- **Verplichte voorafgaande modules**

“Stropkant basis” en “Vlaanderse kant” of

“Stropkant basis” en “Parijse kant” of

“Stropkant basis” en “Cluny kant” of

“Stropkant basis” en “Tule kant” of

“Stropkant basis” en “Valenciennes” of

“Stropkant basis” en “Nieuwe kantsoorten”

4.9.3 Studieduur

80 Lt PV

4.9.4 Specifieke doelstellingen/leerinhouden

Module Kant vervolmaking
De cursist kan
<ul style="list-style-type: none"> • de kantsoort ontleden;
<ul style="list-style-type: none"> • de materialen benoemen en juist gebruiken;
<ul style="list-style-type: none"> • voorbereidend werk in een logische volgorde uitvoeren;
<ul style="list-style-type: none"> • diverse fijne kanttechnieken uitvoeren i.f.v. de te realiseren kantsoort onder meer <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vlaanderse kant, ➤ Parijse kant, ➤ Cluny kant, ➤ Tule kant, ➤ Valenciennes kant, ➤ een nieuwe kantsoort;
<ul style="list-style-type: none"> • kant met voorgenoemde technieken maken;
<ul style="list-style-type: none"> • vaktermen beheersen en toepassen;
<ul style="list-style-type: none"> • de aangeleerde fijne kanttechnieken herkennen en benoemen;
<ul style="list-style-type: none"> • fijne kant zelfstandig opzetten en afzetten;
<ul style="list-style-type: none"> • een technische tekening correct kleuren en gebruiken,

• een ontwerp maken;
• een correcte houding aannemen bij het werk;
• fouten herkennen en verbeteren;
• kant afwerken en presenteren.

4.9.5 Sleutelvaardigheden

Sleutelvaardigheid	Indicatief voorbeeld
Creativiteit	Persoonlijk ideeën en oplossingen bedenken om een ontwerp te maken.
Doorzettingsvermogen	Bij het aanleren van bepaalde technieken, ondanks de moeilijkheidsgraad, eventueel herhaaldelijk opnieuw beginnen en volhouden tot het gewenste resultaat bereikt wordt.
Een werkplan kunnen maken	Beslissen in welke werkvolgorde men bepaalde technieken moet aanwenden.
Kwaliteitsbewustzijn	Het verkregen resultaat beoordelen m.b.t. ontwerp, gebruikte materialen, techniek, kleur en afwerking.
Leergierigheid	Belangstelling en interesse tonen om nieuwe technieken aan te leren.
Problemen onderkennen en oplossen	Technische moeilijkheden situeren, inschatten en er een oplossing voor aanreiken.
Zelfstandigheid	Zonder hulp of toezicht thuis de opgelegde taken afwerken.
Zin voor esthetiek	Esthetische overwegingen laten meespelen bij het uitvoeren van het werkstuk.

4.10 Module Binche kant

4.10.1 Situering van de module in de opleiding

De module “Binche kant” situeert zich op het einde van de opleiding doorlopende draden. De cursist maakt kennis met de grondbeginselen en de technieken voor het uitvoeren van de uiterst verfijnde Binche kant. Hij leert de technieken van meerdere kantsoorten combineren.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist

- verfijnde werkstukken uitvoeren aan de hand van een ingekleurde technische tekening,
- een technische tekening inkleuren.

4.10.2 Instapvereisten

- **Inhoudelijke vereisten:**

De cursist kan:

- de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
- zelfstandig een Parijse en Vlaanderse kant klossen,
- een technische tekening lezen en uitvoeren.

- **Verplichte voorafgaande modules**

‘Stropkant basis’, “Vlaanderse kant” en “Parijse kant”

4.10.3 Studieduur

160 PV

4.10.4 Specifieke doelstellingen/leerinhouden

Module Binche kant
De cursist kan
• de kantsoort in de tijd situeren;
• de kantsoort ontleden;
• de materialen benoemen en juist gebruiken;
• voorbereidend werk in een logische volgorde uitvoeren;
• technieken van Binche kant uitvoeren met name <ul style="list-style-type: none"> ➤ verbindingen tussen grond, volwerk en zelfkanten; ➤ volwerk, ➤ extra-paren in- en uitleggen ➤ diverse gronden, ➤ vierkante kunstslagen, ➤ versieringen en ➤ afwerkingstechnieken;
• kant met voorgenoemde technieken maken;
• vaktermen beheersen en toepassen;
• de aangeleerde Binche kanttechnieken herkennen en benoemen;
• Binche kant zelfstandig opzetten en afzetten;
• een technische tekening correct kleuren en gebruiken;
• een correcte houding aannemen bij het werk;
• fouten herkennen en verbeteren;

- kant afwerken en presenteren.

4.10.5 Sleutelvaardigheden

Sleutelvaardigheid	Indicatief voorbeeld
Doorzettingsvermogen	Bij het aanleren van bepaalde technieken, ondanks de moeilijkheidsgraad, eventueel herhaaldelijk opnieuw beginnen en volhouden tot het gewenste resultaat bereikt wordt.
Een werkplan kunnen maken	Beslissen in welke werkvolgorde men bepaalde technieken moet aanwenden.
Kwaliteitsbewustzijn	Het verkregen resultaat beoordelen m.b.t. ontwerp, gebruikte materialen, techniek, kleur en afwerking.
Leergierigheid	Belangstelling en interesse tonen om nieuwe technieken aan te leren.
Problemen onderkennen en oplossen	Technische moeilijkheden situeren, inschatten en er een oplossing voor aanreiken.
Zelfstandigheid	Zonder hulp of toezicht thuis de opgelegde taken afwerken.
Zin voor esthetiek	Esthetische overwegingen laten meespelen bij het uitvoeren van het werkstuk.

4.11 Module Mechelse kant

4.11.1 Situering van de module in de opleiding

De module “Mechelse kant” situeert zich op het einde van de opleiding doorlopende draden. De cursist maakt kennis met de grondbeginselen en de technieken voor het uitvoeren van het uiterst verfijnde Mechelse kant.

Bij het beëindigen van deze module kan de cursist

- verfijnde werkstukken uitvoeren aan de hand van een ingekleurde technische tekening,
- een technische tekening inkleuren.

4.11.2 Instapvereisten

- **Inhoudelijke vereisten:**

De cursist kan:

- de verschillende materialen herkennen, gebruiken en juist toepassen,
- zelfstandig een Parijse en Vlaanderse kant klossen,
- een technische tekening lezen en uitvoeren.

- **Verplichte voorafgaande modules**

‘Stropkant basis’, “Vlaanderse kant” en “Parijse kant”

4.11.3 Studieduur

80 Lt PV

4.11.4 Specifieke doelstellingen/leerinhouden

Module Mechelse kant
De cursist kan
<ul style="list-style-type: none"> • de kantsoort in de tijd situeren;
<ul style="list-style-type: none"> • de kantsoort ontleden;
<ul style="list-style-type: none"> • de materialen benoemen en juist gebruiken;
<ul style="list-style-type: none"> • voorbereidend werk in een logische volgorde uitvoeren;
<ul style="list-style-type: none"> • technieken van Mechelse kant uitvoeren met name <ul style="list-style-type: none"> ➤ Mechelse ijsgronden, ➤ verbindingen tussen grond, volwerk en zelfkanten, ➤ volwerk, ➤ extra-paren in- en uitleggen, ➤ siergronden; ➤ vierkante kunstslagen, ➤ versieringen en ➤ afwerkingstechnieken;
<ul style="list-style-type: none"> • kant met voorgenoemde technieken maken;
<ul style="list-style-type: none"> • vaktermen beheersen en toepassen;
<ul style="list-style-type: none"> • de aangeleerde Mechelse kanttechnieken herkennen en benoemen;
<ul style="list-style-type: none"> • Mechelse kant zelfstandig opzetten en afzetten;
<ul style="list-style-type: none"> • een technische tekening correct kleuren en gebruiken;
<ul style="list-style-type: none"> • een correcte houding aannemen bij het werk;

• fouten herkennen en verbeteren;
• kant afwerken en presenteren.

4.11.5 **Sleutelvaardigheden**

Sleutelvaardigheid	Indicatief voorbeeld
Doorzettingsvermogen	Bij het aanleren van bepaalde technieken, ondanks de moeilijkheidsgraad, eventueel herhaaldelijk opnieuw beginnen en volhouden tot het gewenste resultaat bereikt wordt.
Een werkplan kunnen maken	Beslissen in welke werkvolgorde men bepaalde technieken moet aanwenden.
Kwaliteitsbewustzijn	Het verkregen resultaat beoordelen m.b.t. ontwerp, gebruikte materialen, techniek, kleur en afwerking.
Leergierigheid	Belangstelling en interesse tonen om nieuwe technieken aan te leren.
Problemen onderkennen en oplossen	Technische moeilijkheden situeren, inschatten en er een oplossing voor aanreiken.
Zelfstandigheid	Zonder hulp of toezicht thuis de opgelegde taken afwerken.
Zin voor esthetiek	Esthetische overwegingen laten meespelen bij het uitvoeren van het werkstuk.

5 Methodologische wenken

Er wordt uitgegaan van technieken en leerinhouden in functie van een noodzakelijke basiskennis en –kunde. Deze technieken en leerinhouden worden aangeleerd via diverse kantwerken. Het kantwerk is het middel om de doelstellingen te bereiken. Theorie en praktijk worden geïntegreerd in elke module. Er wordt niet enkel volgens opgelegde patronen gewerkt, de eigen creatieve inbreng moet voldoende aandacht krijgen.

Een specifieke kwaliteitscontrole moet gebeuren gedurende de gehele opleiding.

- **Didactische methodes.**

Demonstratie door de leerkracht

Analyseren van de technische tekening

Stapsgewijs tekenen van een kant

Voortdurend controleren en eventueel corrigeren van de opgelegde klosoefening

- **Didactisch materiaal.**

Inrichting van het klaslokaal: het lokaal is voorzien van:

Bibliotheek met kantboeken

Aangepaste verlichting

Bord met raster om te tekenen

Overheadprojector

Tafels voor de tekenles

Vergrootglas met verlichting op statief

Per cursist: een klosstandaard, een bijzettafeltje

6 Evaluatie

In de opleiding BSO3 Kant Doorlopende draden van het studiegebied Kant wordt tijdens het maken van elk werkstuk voortdurend aan kwalitatieve meting gedaan. Het spreekt derhalve voor zich dat permanente evaluatie het meest aangewezen instrument is om de productevaluatie te benaderen. De leerkracht evalueert de vorderingen tijdens de lessen, evenals de werkmap die elke cursist aanlegt. De werkmap bevat de cursusbladen, notities, tekeningen en uitgevoerde klosoefeningen. Er wordt geëvalueerd naar juistheid van de technische tekening, kwaliteit en eventuele fouten van het kloswerk evenals orde.

In dit kader moet de eindproef, als eventuele afsluiting van de module/eenheid, niet noodzakelijkerwijze beschouwd worden als een toetsing van de totaliteit van de inhoud ervan, maar een bijkomende of aanvullende impressie. De permanente evaluatie weegt door in de eindebeoordeling. Wel is noodzakelijk dat de cursisten vooraf op de hoogte gebracht worden van de in het CVO gehanteerde werkwijze, nl. bij wijze van schriftelijke of mondelinge toelichting, en van het gewicht van de permanente evaluatie en de eindbeoordeling. Zo kan dit evaluatiesysteem nog beter aansluiten bij de kenmerken van de cursistenpopulatie.

Naast de productevaluatie moet ook voldoende aandacht besteed worden aan de procesevaluatie. Deze heeft een tweeledig doel. Enerzijds beoogt deze vorm van evaluatie de opvolging van de vorderingen van de cursisten in functie van de in het leerplan uitgeschreven sleutelvaardigheden evenals een screening van evoluties met betrekking tot de meer affectief gerichte doelstellingen en sociale competenties. Ook inzet, nauwgezetheid, orde, zelfstandig werken, creativiteit, hanteren van werkdocumenten en kwaliteitsbewustzijn zijn het voorwerp van assessment.

Anderzijds moet de procesevaluatie door de leerkracht aangegrepen worden als een vorm van sturende zelfevaluatie. Ook de verhouding tussen proces- en productevaluatie moet aan de cursist worden bekendgemaakt.

7 Bibliografie

- Stropkant: eigen werk van L. Ceulemans
- Vlaanderse kant: eigen werk van A. Rager
- Rijselse kant: eigen werk van A. Rager – G. Daneels – N. Andries
- Valenciennes kant: eigen werk van A. Rager
- Cursus Valenciennes kant van Maria Cools
- Duchesse kant: Mevr. S. Jacquemin van Brugge
- Binche kant: eigen werk van A. Rager en Syllabus II van A.M. Verbeke – Billiet – Uitgever Kantcentrum v.z.w. Brugge
- Mechelse kant: eigen werk van A. Rager en Mechelse kant van R. Thienpont – Uitgever Kantcentrum v.z.w. Brugge
- Hausdrachen – Löhr Ulrike – Eigen beheer – 2001
- Rosaline Lace – Eenmans – Moors Ghislaine – B.T. Batsford – 1981
- Drafting Torchon lace patterns, Alexandra Stillwell, Dryad Press London, 1986
- Cursus Vlaanderse kant van Simone Jacquemin, Brussel
- Cursus Beverse kant van Maria Cools
- Patronenmap Beverse kanten 2, Nadine Pauwels, Kantcentrum Brugge, 1994
- Patronenmap Beverse kanten 3, Nadine Pauwels, Kantcentrum Brugge, 1996
- Flanders Lace, Mary Niven, Dryad Press London, 1988
- Tijdschrift Kant, Kantcentrum Brugge, 1997-2000
- Syllabus Binche I – Verbeke-Billiet Anne-Marie – Kantcentrum VZW-Brugge – 1985
- Syllabus Binche II – Verbeke-Billiet Anne-Marie – Kantcentrum VZW-Brugge – 1988
- Syllabus Binche III – Verbeke-Billiet Anne-Marie – Kantcentrum VZW-Brugge – 1991
- Schneeverwecht und Durchgedreht - Löhr Ulrike – Eigen beheer – 1998
- Binche Spitzen – Erdmute Wesenberg – Deutscher Klöppelverband e.V. – 2000
- The book of bobbin lace stitches – Cook Bridget - Stott Geraldine – B.T. Batsford – 1980
- Spitzenmenü: Ein Klöppelbuch für Tisch und Tafel – Deutscher Klöppelverband e.V. – 2000
- Mechelse kant, meer dan alleen ijsgrond ... - Thienpondt Rita – Kantcentrum VZW-Brugge – 1998
- Skånsk Knyppling Frihandsknyppling
Schonische Spitze-Freihand-Klöpplspitze – Nordström Wivi-Ann – Barbara Fay Verlag – 2000
- Parijse kant Patronen en technische tekeningen – Andries N. – Ceulemans L. – Eigen beheer – 1986
- Parijse kant Deel 1, Irma Neyrinck-Van Herck, eigen beheer, 1986
- Parijse kant Deel 2, Irma Neyrinck-Van Herck, eigen beheer, 1988
- Parijse kant Deel 3, Irma Neyrinck-Van Herck, eigen beheer, 1990
- Parijse kant 1, Ceulemans en Andries, eigen beheer, 1985
- Parijse kant 2, Ceulemans en Andries, eigen beheer, 1988
- Parijse kant, Jan Geelen, Terra Zutphen, 1991
- Cluny: cursus samengesteld door Simone Jacquemin, Brussel
- De techniek van de kloskant stropkant Deel I – Geers-Vermeulen MJ – Kantcentrum VZW-Brugge – 1983
- Patronenmap Stropkant deel I – Geers-Vermeulen MJ – Kantcentrum VZW-Brugge – 1983
- Patronenmap Stropkant deel I illustraties – Geers-Vermeulen MJ – Kantcentrum VZW-Brugge – 1983
- Patronenmap Stropkant deel II – Geers-Vermeulen MJ – Kantcentrum VZW-Brugge - 1993
- Torchon lacemaking – Wade Elisabeth – The Crowood Press – 1999
- De techniek van de kloskant stropkant Deel II – Geers-Vermeulen MJ – Kantcentrum VZW-Brugge – 1993
- Ecken zu Point de Lille-Spitzen aus Liebenau und dem Erzbirge – Wesenberg Ermute – Deutscher Klöppelverband e.V. – 1996

- Point de Lille-Spitze aus dem Erzgebirge – Wesenberg Ermute – Deutscher Klöppelverband e.V. – 1995
- Liebenauer Point de Lille-Spitzen – Haarmann Mariet & Wegenberg – Deutscher Klöppelverband e.V. – 1997
- Dentelle polychrome de Courseulles – Brulet Jean-Claude – Le Temps Apprivoisé – 2000
- Chantilly St. RLE, Eindhoven – 1997
- Valenciennes Variaties – Krijgsman Yvonne/Dirksen Margreeth – Ante Rotterdam – 1987
- Tierisch Flandrisch – Theuerkauf Inge – Eigen beheer – 2001
- Vlaanderse kant – Vanoosterwijck Sonia – Kantcentrum VZW-Brugge – 1995
- Wegwijs in kant – Geers-Vermeulen M.J. – Kantcentrum VZW-Brugge – 1983
- Kantlexicon – Coene Johan – Eigen beheer – 1992
- Threads of lace – Earnshau Pat – Gorse publications – 1989
- Musée de la soie
Sériciculture, filature, moulinage, tissage – Montboucher sur Jabron, Drôme provincial
- The book of silk – Scott Philippa – Thames and Hudson – 1993
- Wol wonder van de natuur – International Wool Secretariat
- Turning lace Bobbins – Springett David – C & D Springett – 1995
- Der Anfang vom Ende
The beginning of the end – Frechverlag – 2000
- Groot Perzisch ajourbook – Beukers Henriette – Zomer & Keuning-Ede – 1982
- L'Encyclopédie – Elmayan Aline – Flammarion – 1981
- Klöppelspitzen aus Wologda - Walenta A., Ketschemaikina & Dehnel Regine – Barbara Fay Verlag - 1995